

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-07-000 143
Бања Лука, 15.01.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Стаке Гојковић и Биљане Томић, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца В. Ш. из Т., ул. ... бр. ... кога заступају пуномоћници Е. Г., А. Г. и М. Г., адвокати из С., против туженог Р. Ш. из Б., ... бр. ..., кога заступа пуномоћник Љ. В. из Б., ради раскида уговора о доживотном издржавању и предаје у посјед, в.с. 12.000,00 КМ и по поротивтужби тужиоца Р. Ш. из Б., ... бр. ... (у даљем тексту: тужени) кога заступа Љ. В. из Б., против туженог В. Ш. из Т., ул. ... бр. ... (у даљем тексту: тужилац) кога заступају пуномоћници Е. Г., А. Г. и М. Г., адвокати из С., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуда Окружног суда у Требињу број Гж-557/05 од 23.08.2006. године и Гж-557/05 од 23.08.2006. године, на сједници одржаној 15.01.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизије се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број П-305/03 од 10.06.2005. године, одбијен је као неоснован тужбени захтјев тужиоца којим је тражио да се раскине уговор о доживотном издржавању закључен пред судијом Општинског суда у Требињу под бројем Р-151/84 дана 04.06.1984. године, између туженог као даваоца издржавања и С. Ш. као примаоца издржавања. Истом пресудом одбијен је противтужбени захтјев туженог којим је тражио да се утврди да тужилац као давалац издржавања по уговору број Р-151/84 од 04.06.1984. године, није испуњавао своје обавезе према примаоцу издржавања сада покојној С. Ш., да је без њене сагласности и сагласности туженог као другог даваоца издржавања уселио у стан примаоца издржавања и унио своје ствари довезене из Б. и да је због физичког малтретирања примаоца издржавања била приморана да напусти свој стан и пређе код сина Ђ. Ш., те одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Допунском пресудом број П-305/03 од 06.07.2005. године, првостепени суд је одбио тужбени захтјев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезе да у стан на спрату породичне куће у Т. у ул. ... број ... врати слику дједа странака Ј. Ш., димензија 30x40 цм и слику оца странака К. Ш. димензија 20x30 цм, те да

ослободи собу која се налази лијево од улазних врата стана на спрату куће у Т. од лица и ствари у року од 30 дана.

Другостепеним пресудом Окружног суда у Требињу број Гж-557/05 од 23.08.2006. године, жалба тужиоца је одбијена као неоснована и потврђена првостепена пресуда од 10.06.2005. године.

Другостепеним пресудом Окружног суда у Требињу број Гж-557/05 од 23.08.2006. године, поводом жалбе тужиоца преиначена је допунска пресуда првостепеног суда број П-305/03 од 06.07.2005. године, тако што је одбијен приједлог тужиоца за доношење допунске пресуде.

Благовремено изјављеном ревизијом тужилац побија обје другостепене пресуде због погрешне примјене материјалног права и повреде одредаба парничног поступка и предлаже да се ревизија уважи оспорене пресуде преиначе и удовољи тужбеном захтјеву тужиоца или да се укину и предмет врати на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени је оспорио наведе тужиоца и предложио да се ревизија одбије.

Ревизија није основана.

У овој парници тужилац захтијева да се раскине уговор о доживотном издржавању закључен пред судијом Општинског суда у Требињу 04.06.1984. године између туженог као даваоца издржавања и С. Ш. из Т., као примаоца издржавања, те да се тужени обавезе да ослободи од лица и ствари и преда му у посјед собу која се налази са лијеве стране од улазних врата стана у породичној кући у Т., као и фотографије покојних дједа Ј. и оца К. Тужени својим противтужбеним захтјевом тражи да се утврди да тужилац као давалац издржавања није испуњавао своје обавезе по уговору од 04.06.1984. године према С. Ш., да је без њене сагласности и сагласности туженог као другог даваоца издржавања уселио у стан примаоца издржавања, избацио њене ствари и унио своје и да је прималац издржавања због малтретирања била приморана да напусти своје стан и пређе код сина Ђ.

Расправљајући о постављеним захтјевима странака првостепени суд је на основу доказа које су парничне странке предложили и извеле утврдио да је прималац издржавања С. Ш. живјела у Т.; да је имала добру пензију и била новчано збринута; да је сваке године од лета до прољећа боравила код тужиоца; да је тужени осигурао помоћ треће особе, да је слао новац и обезбиједио јој лекарске прегледе; да је о покојној С. највише бринуо син Ђ. који живи у Т., односно да су сва дјеца а не само даваоци издржавања, према својим могућностима бринули о мајци. Налазећи да смрћу примаоца издржавања уговор престаје трајати и да се више не може раскидати, првостепени суд је закључио да су захтјеви из тужбе и противтужбе неосновани, па их је као такве и одбио.

Захтјев за предају у посјед собе тужиоцу која се налази лијево од улазних врата стана у Т. и фотографија дједа Ј. и оца К., првостепени суд је одбио

допунском пресудом јер по оцјени тог суда тужилац није у смислу члана 7. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске”, бр. 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07 у даљем тексту: ЗПП), предложио нити извео доказе ради утврђивања тачности и оправданости овог тужбеног захтјева тужиоца.

Одлучујући о жалби тужиоца против првостепене пресуде којом је одлучено о захтјеву тужиоца за раскид уговора о доживотном издржавању другостепени суд је нашао да је правилан став првостепеног суда да смрћу примаоца издржавања престаје уговор о доживотном издржавању, али да је погрешан закључак да се након смрти примаоца издржавања уговор више не може раскинути. Другостепени суд сматра да је право на раскид уговора о доживотном издржавању имовинско, а не лично право, те да право уговорне стране да тражи раскид уговора о доживотном издржавању због неиспуњења обавезе прелази на наследнике, иако уговарач за живота није тражио раскид уговора. Како су у овој парници обје странке даваоци издржавања, по оцјени другостепеног суда имали су право тражити раскид уговора само за живота примаоца издржавања. Пошто су предметним уговором о доживотном издржавања као даваоци издржавања обавезана два лица, што одредбама члана 120. до 125. Закона о наслеђивању (“Службени лист СР БиХ”, бр.7/80 и 15/80 - у даљем тексту: ЗН), није искључено, одговорност даваоца издржавања је солидарна, па ако је један дужник испунио обавезу према примаоцу издржавања има право у смислу члана 423. став 1. Закона о облигационим односима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 27/78 до 57/89 и „Службени гласник РС”, бр. 17/93, 3/96 и 39/03, у даљем тексту: ЗОО), захтјевати од другог садужника да му накнади дио обавезе који пада на њега. Стога је по оцјени другостепеног суда правилно поступио првостепени суд када је одбио тужбени захтјев тужиоца.

Како даваоци издржавања немају право на раскид уговора након смрти примаоца издржавања другостепени суд је оцјенио да жалбени наводи тужиоца да првостепени суд није правилно цијенио изведене доказе који се односе на не извршавање уговорених обавеза, да тужиоцу није дата могућност да расправља пред судом, те да није образложио на чему заснива свој закључак о извршавању дијела обавеза из уговора од стране туженог, нису од значаја за правилну одлуку о овом спору, као ни навод да првостепени суд није цијенио чињеницу да се тужени није одазвао позиву суда ради саслушања у својству парничне странке.

Поводом жалбе тужиоца против првостепене допунске пресуде којом је одбијен захтјев тужиоца за предају у посјед једне собе у стану на спрату куће у Т. и фотографија дједа и оца парничних странака, другостепени суд је нашао да према стању списка о овом захтјеву тужиоца није расправљано, да тужилац није изводио доказе у односу на овај захтјев, па да се нису стекли услови из члана 192. став 1. ЗПП за доношење допунске пресуде у складу са чланом 193. истог закона. Зато је другостепени суд допунску пресуду преиначио тако што је одбио приједлог тужиоца за доношење допунске пресуде.

Оспорене другостепене пресуде су правилне и законите.

Неоснован је приговор ревизије да је оспорена одлука којом је одбијен захтјев тужиоца за раскид уговора о доживотном издржавања због

неизвршавања обавезе туженог, као даваоца издржавања, заснована на погрешној примјени материјалног права.

Према одредби члана 123. став 3. ЗН свака уговорна страна може тражити раскид уговора ако друга страна не извршава своје обавезе.

У конкретном случају уговор о доживотном издржавању пред судијом Општинског суда у Требињу закључили су дана 04.06.1984. године, с једне стране тужилац и тужени као даваоци издржавања, а с друге стране С. Ш., њихова мајка, као прималац издржавања. Дакле, тужилац и тужени су једна уговорна страна, а прималац издржавања је друга уговорна страна, те према напријед наведеној законској одредби свакој уговорној страни припада право да тражи раскид уговора о доживотном издржавању само према другој уговорној страни уколико она не извршава своје обавезе.

Према томе, правилно је закључио другостепени суд да су парничне стране биле овлаштене да као даваоци издржавања траже раскид уговора само за живота примаоца издржавања С. Ш., као што је и њој припадало право да за живота тражи раскид уговора уколико противна страна није извршавала своје обавезе. Тужилац и тужени су предметним уговором преузели обавезе доживотног издржавања примаоца чији је садржај одређен уговором и њихова одговорност за извршавање тих обавеза према примаоцу издржавања, као другој уговорној страни је солидарна, те је прималац издржавања била овлаштена да од сваког даваоца издржавања захтјева њихово испуњење. Стога је правилно закључио другостепени суд да тужилац, уколико сматра да тужени, као садужник - други давалац издржавања није испуњавао своје обавезе по уговору према примаоцу издржавања, има право у складу са одредбом члана 423. став 1. ЗОО да од њега, као садужника захтјева да му надокнади дио обавезе који пада на њега.

Погрешан је став ревидента да смрћу примаоца издржавања не престаје уговор о доживотном издржавању. Смрт примаоца издржавања је с обзиром на природу овог уговора редован начин престанка уговора.

Смрћу примаоца издржавања престају обавезе даваоца издржавања према примаоцу издржавања право примаоца издржавања ограничено је трајањем његовог живота. Са даном његове смрти стичу се услови да се на даваоца издржавања изврши пренос права власништва на имовину која је обухваћена уговором, а престаје обавеза даваоца издржавања као корелат права примаоца издржавања које је смрћу престало. Основни циљ уговора о доживотном издржавању јесте збрињавање уговорника, које може бити узајамно или постојати само на једној страни, као што је овдје случај. Чак и када уговором о доживотном издржавању није децидно одређено, што је риједак случај, редовно се подразумијева да је давалац издржавања дужан да након смрти примаоца издржавања сахрани према мјесним обичајима, те свом имовинском стању и вриједности имовине обухваћене уговором.

Стога је правилан став другостепеног суда да смрћу примаоца издржавању престаје уговор о доживотном издржавању, као и став да је право на раскид уговора због неизвршавања обавеза друге стране по свом карактеру

имовинско право, а не лично и да за то прелази на наследнике, иако уговарач за живота није тражио раскид уговора. Како у овој парници тужилац захтјева раскид уговора као давалац издржавања тј. уговарач и то због неизвршавања обавезе туженог, као другог даваоца издржавања тј. садужника, правилно је закључио другостепени суд да тужиоцу не припада право да из овог разлога тражи раскид уговора о доживотном издржавању, него само право на облигационо правни захтјев према туженом за новчану накнаду дијела обавезе који пада на њега, уколико сматра да није извршавао обавезе према примаоцу издржавања.

Код таквог стања ствари правилно је закључио другостепени суд да жалбени наводи тужиоца да је првостепени суд повриједио одредбу члана 8. ЗПП тј. да је погрешно оцијенио доказе изведене на околности неизвршења обавезе од стране туженог, као и наводи који се односе на повреде одредаба члана 7. у вези са чланом 71. и 336. те члана 77. и 191. ЗПП нису од значаја за одлуку у овој правној ствари. Докази који су проведени у поступку пред првостепеним судом односе се на утврђивање чињеница неизвршавања обавеза туженог, које с обзиром на постављени тужбени захтјев тужиоца нису релевантне за одлуку у овом спору. Стога је неоснован приговор ревизије да другостепени суд није одговорио на жалбене наводе тужиоца у складу са одредбама члана 221. у вези са чланом 231. ЗПП. Управо супротно, другостепени суд је дао јасне и ваљане разлоге на темељу којих материјалних прописа је захтјев тужиоца одбијен као неоснован те због чега евентуални пропусти учињени у поступку пред првостепеним судом нису од утицаја на одлуку у овом спору.

Правилно је другостепени суд закључио да нису постојали услови из члана 192. ЗПП да првостепени суд на приједлог тужиоца донесе допунску пресуду у смислу члана 193. ЗПП.

Одредбом члана 192. ЗПП је прописано да ако је суд пропустио да одлучи о дијелу захтјева или о свим захтјевима о којим се мора одлучити пресудом, а који су већ расправљени, странка може у року од 30 дана од пријема пресуде да предложи парничном суду да се изврши допуна пресуде. Неблаговремени или неосновани приједлог за допуну пресуде одбациће, односно одбиће суд без одржавања рочишта.

Одредбом члана 193. истог закона је прописано да када суд нађе да је приједлог за допуну пресуде основан, без поновног отварања главне расправе донијеће у року од 8 дана пресуду о захтјеву који није ријешен (допунска пресуда).

У конкретном случају тужилац је на рочишту одржаном 31.08.2004. године, преиначио тужбу тако што је уз захтјев за раскид уговора о доживотном издржавању истакао и захтјев за предају у посјед једне собе која се налази са лијеве стране улазних врата у стан у породичној кући у Т. и за предају фотографија дједа Ј. и оца К. Међутим, правилно је уочио другостепени суд да о овом захтјеву тужиоца у поступку пред првостепеним судом уопште није расправљано, да тужилац није предложио нити извео доказе на околности

основаности овог захтјева и да се током поступка ни једна странка није обазирала на овај тужбени захтјев тужиоца.

Како о овом захтјеву тужиоца у првостепеном поступку није расправљено, правилно је другостепени суд примјенио одредбу члана 192. ЗПП када је допунску пресуду првостепеног суда преиначио и одбио приједлог тужиоца за доношење допунске пресуде као неоснован, па се наводи ревизије у погледу погрешне примјене наведене одредбе парничног поступка не могу прихватити основаним.

Из напријед изложеног произилази да оспорена одлука нема недостатака на које указује ревизија тужиоца, као ни оних на које овај суд пази по службеној дужности. Зато је примјеном одредбе члана 248. ЗПП одлучено као у изреци.

Предсједник вијећа

Петар Бајић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић